Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи
_____ О.А. Лагоднюк

“____” _____2019 р.

06-08-71

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

МЕНЕДЖМЕНТ
Management

Національний університет
водного господарства
та природокористування

спеціальність	051 Економіка
specialty	Economy
спеціалізація	Економічна кібернетика Бізнес аналітика Управління персоналом і економіка праці
specialization	Economic Cybernetics Business analyst Human resources management and labor economics

Рівне – 2019

Національний університет водного господарства та природокористування

Робоча програма з дисципліни «Менеджмент» для студентів, що навчаються за спеціальністю 051 «Економіка» - Рівне, НУВГП, 2019.- 18 с.

Розробник: Н.А. Фроленкова, к.е.н., доцент кафедри менеджменту

Розглянуто на засіданні кафедри менеджменту

Протокол від “_____” _____ 2019 року № _____

Завідувач кафедри менеджменту _____ (Л.Ф. Кожушко)

Національний університет водного господарства та природокористування

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 051 «Економіка»

Протокол від “____”_____2019 року № ___

Голова науково-методичної комісії _____ (Л.І. Безтелесна)

©Фроленкова Н.А., 2019
© НУВГП, 2019

Національний університет
водного господарства
та природокористування

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліна «Менеджмент» розроблена на підставі освітньо-професійної програми «Економіка», стандарту вищої освіти та навчального плану підготовки фахівців за бакалаврським рівнем вищої освіти спеціальності 051 «Економіка», затвердженими «13» листопада 2018 року.

Предметом вивчення дисципліни є інтегрована сукупність управлінських відносин у підсистемах організації, її стосунки з зовнішнім середовищем.

Курс "Менеджмент" формує профіль майбутнього спеціаліста, озброюючи його основами теорії та методології управління організаційними ресурсами в умовах ринкової економіки.

Основна задача вивчення дисципліни полягає в набутті комплексу знань щодо вибору нових форм і методів управління при створенні цілісної, ефективної та гнучкої системи управління організацією в умовах постійно змінюваного середовища.

Курс "Менеджмент" вивчається після опанування студентами навчальних дисциплін з правознавства, основ психології і педагогіки, політичної економії.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен оволодіти знаннями й навичками професійної діяльності менеджера з інформаційно- аналітичної, економічної, маркетингової, обліково-контрольної, організаційно-управлінської, адміністративно-господарської роботи

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Анотація

У процесі модернізації економіки України висуваються нові вимоги до ефективності менеджменту організацій, зумовлені підприємницькою активністю, зростанням динамічності бізнес-середовища, поглибленням розвитку ринкової економіки, глобалізацією економічних відносин, розвитком функцій і методів державного регулювання економічних процесів, посиленням конкуренції товарів, послуг та виробництва.

Курс «Менеджмент» орієнтований на створення можливостей оволодіння і використання основних методів, механізмів та інструментів управління сучасними організаціями, системою адміністративно-державного управління, спрямованими на конкретизацію, розширення та поглиблення знань, вмінь та навичок, що придбані студентами в процесі вивчення попередніх курсів

Ключові слова: менеджмент, планування, організація, мотивація контроль, методи менеджменту, функції менеджменту, лідерство, влада, комунікації.

In the process of modernization of the Ukrainian economy, new requirements are set for the effectiveness of the management of the organizations due to

Національний університет водного господарства та природокористування

entrepreneurial activity, the growth of the dynamism of the business environment, the deepening of the market economy, the globalization of economic relations, the development of functions and methods of state regulation of economic processes, and increased competition of goods, services and production.

The course "Management" focuses on creating opportunities for mastering and using the basic methods, mechanisms and tools of management of modern organizations, the system of administrative and public administration, aimed at specifying, expanding and deepening the knowledge, skills and abilities acquired by students in the process of studying previous courses.

Key words: management, planning, organization, motivation control, management methods, management functions, leadership, power, communication.

1 Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4,5	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	нормативна
		Рік підготовки
		2 й
Модулів – 1	Спеціальність 051 Економіка	*Семестр*
Змістових модулів – 2		4-й
		Лекції
Загальна кількість годин – 135год	Спеціалізація Економічна кібернетика Бізнес аналітика Управління персоналом і економіка праці	24 год.
		Практичні
		22 год.
Тижневих годин: аудиторних – 2 СРС – 3.5	Рівень вищої освіти: бакалавр	*Самостійна робота*
		89 год
		Вид контролю: екзамен

Національний університет водного господарства та природокористування

Примітка. Співвідношення кількості аудиторних занять та СРС становить 36% до 64%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу - дати студентам цілісну і логічно-послідовну систему знань про суть управління в підприємстві та організації, розкрити основи теорії, методології та практики менеджменту за умов дії ринкового механізму господарювання.

Головною **метою** викладання дисципліни є формування у майбутніх фахівців сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у галузі менеджменту, системного мислення та комплексу спеціальних знань і вмінь щодо принципів, прийомів і методів менеджменту на підприємстві з урахуванням процесів, що відбуваються в ньому, формування розуміння концептуальних основ системного управління організаціями; набуття умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, прийняття адекватних управлінських рішень.

Завданням вивчення дисципліни є теоретична підготовка студентів з питань управління і менеджменту:

- сутності основних понять і категорій менеджменту та управління;
- принципів та функцій менеджменту;
- системи методів менеджменту;
- змісту процесів та технології управління;
- сучасних теорій менеджменту та еволюції специфічних функцій управління під впливом науково-технічного прогресу;
- особливостей керівника, як суб’єкта управління, його взаємодії з навколишнім середовищем, організацією і групою;
- теорії та практики прийняття управлінських рішень, реалізації менеджером основних функцій планування, організації, мотивації та контролю;
- феномену лідерства та використання його для ефективного регулювання дій підлеглих;
- інформаційного забезпечення процесу управління та дослідження впливу на цей процес системи комунікацій;
- етики і відповідальності у менеджменті;
- ефективності управління.

Національний університет водного господарства та природокористування

Національний університет водного господарства та природокористування

За підсумками вивчення курсу студент повинен ЗНАТИ:

- основи теорії менеджменту: сутність, роль та методичні основи менеджменту, закони та принципи менеджменту, еволюційний розвиток теорії та практики менеджменту;
- зміст існування організацій, склад елементів та їх взаємозв'язки, а також діяльність в умовах навколишнього середовища;
- процесів, методів менеджменту.

За підсумками вивчення курсу студент повинен УМІТИ:

- чітко визначати місію та цілі підприємства,
- раціонально використовувати ресурси підприємства з застосуванням принципів, функцій, і методів управління,
- розрізняти та вміти збудувати різні типи структур управління,
- приймати обґрунтовані рішення.

Національний університет водного господарства та природокористування

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СИСТЕМА МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Тема 1. Сутність і роль управління та менеджменту. Історія розвитку менеджменту

Сутність категорій "управління" і "менеджмент". Менеджери і підприємці — ключові фігури ринкової економіки. Еволюція поглядів на сутність менеджменту. Співвідношення категорій "управління", "менеджмент", "адміністрування", "керування". Емпіричний підхід до менеджменту. Управління як наука і мистецтво. Функції менеджменту. Цикл менеджменту. Сучасне тлумачення ролі і сутності менеджменту.

Особливості менеджменту в економічно розвинених країнах: північноамериканська модель менеджменту; західноєвропейська модель менеджменту; японська модель менеджменту. Концептуальні моделі сучасного менеджменту.

Особливості становлення сучасного менеджменту в Україні. Закони та закономірності менеджменту.

Класичні теорії менеджменту: школа наукового управління; класична школа управління; школа людських стосунків; школа виробничої демократії; школа поведінкових наук. Особливості сучасної фази розвитку науки менеджменту.

Національний університет

Тема 2. Організації як об'єкти управління

Організація як об`єкт управління. Поняття "організація". Ознаки та загальні риси організацій як об'єктів управління. Поділ праці в організації та необхідність управління.

Сутність і основні риси формальної організації. Причини виникнення, принципи функціонування організацій. Складові категорії "організація".

Внутрішнє середовище організації, взаємозв'язок внутрішніх змінних. Зовнішнє середовище організації. Оцінка факторів зовнішнього середовища.

Еволюція організації. Концепції життєвого циклу організації. Класифікація виробничо-господарських організацій. Підприємство -виробничо-правова форма виробничо-господарської організації. Види і статус підприємств в Україні

Тема 3. Планування як загальна функція менеджменту

Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їх взаємозв'язок. Класифікація планів організації. Типи планів в організації. Стратегічні та оперативні плани. Короткотермінові та довготермінові плани. Завдання та орієнтири. Ситуаційні фактори планування.

Етапи процесу планування: визначення місії та цілей; оцінка сильних і слабких сторін організації; розроблення стратегії. Базові стратегії. Елементи стратегії. Рівні стратегії: загальнокорпоративна стратегія; стратегія бізнесу; функціональна стратегія; піраміда стратегій.

Концепція управління за цілями (концепція МВО): сутність, основні етапи, переваги та недоліки.

Економіко-організаційний зміст оперативного планування. Тактичні та оперативні плани. Програми. Політика. Стандартні операційні процедури. Правила.

Загальна характеристика бізнес-планування.

Тема 4. Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту

Сутність організаційної діяльності, її місце в системі управління. Поняття і складові організаційної діяльності. Владні повноваження, обов'язки, відповідальність. Норма керованості. Централізація і децентралізація. Процес делегування повноважень і відповідальності.

Департаменталізація: функціональна; продуктова; географічна; за процесами; за клієнтами. Сутність організаційної структури управління, її роль у досягненні мети. Поняття "схема організаційної структури управління".

Елементи структури. Характеристика основних видів організаційних структур управління. Лінійні і функціональні організаційні структури управління. Комбіновані структури управління: лінійно-функціональна; лінійно-штабна; дивізіональна; матрична. Функціональний підхід до формування організаційних структур менеджменту. Цільовий підхід до формування організаційних структур.

Основи теорії організації. Поведінковий підхід в теорії організації: системи організації за Р. Лайкертом. Ситуаційний підхід в теорії організації: основні результати дослідження впливу технології, розмірів організації, зовнішнього середовища і стратегії на організаційну структуру. Сучасні напрямки розвитку теорії організації.

Управління організаційними змінами. Сутність організаційних змін. Загальна характеристика процесу організаційних змін. Причини опору організаційним змінам. Стратегії подолання опору змінам. Вибір тактики проведення організаційних змін.

Тема 5. Мотивування як загальна функція менеджменту

Поняття і сутність мотивації. Мотивація як фактор забезпечення успіху діяльності організації. Поняття "потреби", "спонукання", "стимули", "мотивація". Внутрішнє і зовнішнє винагородження. Сутність мотивування. Зміст основних етапів і послідовність їх реалізації в моделі процесу мотивації.

Поняття мотивування як функції менеджменту. Теорії мотивування: теорії змісту (теорія потреб А. Маслоу, двофакторна теорія Фредеріка Герцберга, теорії *X* та *Y* Д. Мак-Грегора) та теорії процесів (теорія очікувань, теорія справедливості, теорія визначення цілей).

Мотиваційні засоби менеджера. Оплата праці як основний чинник мотивування продуктивності праці. Оплата праці: заробітна плата, система винагород і премій. Сучасні системи та форми стимулювання праці. Методи соціального впливу і морального стимулювання.

Практична цінність теорій процесу мотивації. Проблеми мотивації в сучасній практиці управління

Тема 6. Контролювання і регулювання як загальні функції менеджменту

Поняття та процес контролю. Поняття “контроль” та його місце в системі управління. Етапи процесу контролю: вимірювання процесів; порівняння реального виконання із стандартами; оцінка та реакція. Модель процесу контролю.

Типи контролю: сфери контролю; рівні контролю; відповідальність за контроль Етапи контролювання: затвердження стандартів; оцінка виконання; порівняння показників виконання за стандартами; внесення коректив.

Види управлінського контролю. Рівні операційного контролю: попередній контроль; поточний контроль; підсумковий контроль. Фінансовий контроль.

Системи контролювання: внутріфірмове; незалежне; державне регулювання.

Порівняльна характеристика видів управлінського контролю.

Класифікація інструментів управлінського контролю. Фінансовий контроль та його основні складові. Сутність та складові операційного контролю. Контроль поведінки працівників: модель; методи оцінки

Національний університет
реального виконання; прямий управлінський контроль; замінники прямого управлінського контролю

Ефективність контролю. Основні характеристики ефективної системи контролю. Дисфункціональний ефект системи контролю та методи його подолання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. КЕРІВНИЦТВО ЯК ОБ'ЄДНУВАЛЬНА ФУНКЦІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 7. Управлінські рішення

Основи теорії прийняття управлінських рішень. Сутність управлінських рішень. Типи управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень: ухвалення рішень за умов визначеності; ухвалення рішень в умовах ризику; ухвалення рішення за умов невизначеності.

Етапи раціонального ухвалення управлінського рішення: виявлення та визначення ситуації, що потребує вирішення; визначення варіантів; оцінка варіантів; вибір оптимального варіанта; впровадження обраного варіанта; оцінка результатів.

Поняття і моделі прийняття рішень. Розширене та вузьке розуміння категорії "прийняття рішень". Місце прийняття рішень у процесі управління. Моделі теорії прийняття рішень: класична; поведінкова; ірраціональна.

Процес прийняття рішень. Інтуїтивна та раціональна технології прийняття рішень. Етапи раціональної технології прийняття рішень: діагноз проблеми; накопичення інформації про проблему; опрацювання альтернативних варіантів; оцінка альтернатив; прийняття рішення. Людський та організаційний фактори у процесі прийняття рішення. Індивідуальне та групове прийняття рішень (модель Р. Роскіна, модель Врума-Йеттона, модель Врума-Джаго).

Методи творчого пошуку альтернативних варіантів. Класифікація методів творчого пошуку альтернативних варіантів. Методи індивідуального творчого пошуку альтернатив. Методи колективного творчого пошуку альтернатив. Методи активізації творчого пошуку альтернативних варіантів.

Класифікація методів обґрунтування управлінських рішень. Кількісні та якісні методи. Можливості та сфери застосування аналітичних, статистичних, теоретико-ігрових методів та методів математичного програмування.

Інструменти обґрунтування управлінських рішень. Кількісні та якісні методи прогнозування. Сутнісна характеристика методу "платіжної матриці". Побудова "дерева рішень" та вибір оптимального варіанту.

Обґрунтування рішень в умовах невизначеності. Теоретико-ігрові методи. Критерії теорії статистичних рішень: песимізму, оптимізму, коефіцієнту оптимізму, Лапласа, жалю. Методи теорії ігор. Експертні методи прийняття рішень: метод простого ранжування; метод вагових коефіцієнтів

Національний університет

Тема 8. Інформація і комунікації в менеджменті

Інформація, її сутність та значення в менеджменті. Класифікація інформації. Вимоги до інформації. Особливості надходження, утворення і використання інформації на рівнях менеджменту Носії, операції та процедури оброблення інформації у процесі менеджменту.

Поняття і характеристика комунікацій. Комунікативний процес, його елементи та етапи. Різновиди комунікацій. Комунікації між організацією та середовищем. Міжрівневі комунікації в організації. Комунікації між керівником і підлеглими. Комунікації між керівником і робочою групою. Поняття про трансакції. Методи вдосконалення комунікацій. Методи вдосконалення міжособистісних комунікацій. Підвищення ефективності інформаційного обліку.

Міжособові та організаційні комунікації. Усна, письмова та невербальна комунікації, їх форми, переваги та недоліки. Формальні та неформальні організаційні комунікації. Види формальних комунікацій: нисхідні, висхідні, горизонтальні. Роль неформальних комунікацій в системі управління. Поняття "комунікаційна мережа". Типи комунікаційних мереж в групах. Централізовані й децентралізовані комунікаційні мережі. Модель вибору типу комунікаційної мережі в групі. Мережі неформальної комунікації. Відкриті комунікації та діалог.

Управління організаційними комунікаціями. Індивідуальні перешкоди на шляху ефективної комунікації. Організаційні комунікативні бар'єри. Шляхи подолання перешкод до ефективної комунікації. Модель вибору стилю комунікації. Розвиток індивідуальних навичок комунікації.

Тема 9. Кадровий менеджмент

Система роботи з персоналом. Ринок праці, трудові ресурси. Класифікація персоналу за категоріями. Аналіз концепцій управління персоналом. Кадрова політика. Типи влади в суспільстві. Стилі керівництва. Концептуальні кадрові документи. Сучасна кадрова політика в Україні.

Підбір персоналу. Розрахунок потреби в персоналі. Моделі робочих місць. Професійний відбір персоналу. Формування резерву кадрів.

Оцінка персоналу. Оцінка потенційного працівника. Оцінка індивідуального внеску. Атестація кадрів.

Розстановка персоналу. Типові моделі кар'єри. Планування кар'єри. Рух персоналу. Навчання персоналу. Система багаторівневої освіти. Професійна підготовка. Підвищення кваліфікації.

Структура персоналу: організаційна; функціональна; рольова; соціальна; штатна.

Регламентація управління персоналом. Правила внутрішнього розпорядку. Положення про підрозділи. Посадові інструкції. Організація праці. Організація робочого місця. Цільове планування. Техніка особистої праці. Нормування праці.

Національний університет водного господарства та природокористування

Тема 10. Керівництво і лідерство

Поняття і загальна характеристика керівництва. Типи керівників. Керівництво як об'єднувальна функція менеджменту. Взаємозв'язок загальних функцій менеджменту з функціями керівника.

Основи керівництва: вплив, лідерство, влада.

Влада в менеджменті. Форми і баланс влади. Форми влади керівника.

Природа лідерства та його складові. Типологія лідерів. Теорії лідерства. Теорія підходу з позиції особистих якостей. Основні результати досліджень теорії особистих якостей лідера.

Теорія поведінкового підходу. Концепції поведінки лідера. Поняття "стиль керування" та "діапазон стилів керування". Автократичний і демократичний стилі керування. Концепція трьох стилів керування.

Теорія ситуаційного підходу. Концепції ситуаційного лідерства. Загальна характеристика ситуаційного підходу до лідерства. Основні здобутки ситуаційного підходу до вивчення лідерства.

Сучасні концепції лідерства. Сучасні підходи до лідерства як поєднання традиційних та ситуаційного підходів. Концепція атрибутивного лідерства. Модель харизматичного лідерства. Концепція перетворюючого (трансформуючого) лідерства. Інтерактивні та сервісні керівники.

Особливості національних систем керівництва.

Національний університет водного господарства та природокористування

Тема 11. Менеджмент груп і команд

Групи і команди в організаціях. Типи груп і команд: функціональна група; неформальна група; цільова група. Причини об'єднання людей у групи і команди: особиста зацікавленість; діяльність груп; мета групи; потреба приналежності; вигода. Стадії розвитку груп і команд.

Характеристика груп і команд. Структура обов'язків. Норми поведінки. Згуртованість. Формальне та неформальне лідерство. Міжособистісні та міжгрупові конфлікти. Природа конфліктів. Причини конфліктів.

Керування конфліктами в організаціях. Контролювання конфліктів. Заохочення конфліктів. Вирішення та обмеження конфліктів.

Тема 12. Відповідальність та етика в менеджменті

Сутність відповідальності та етики в менеджменті. Зміст юридичної відповідальності: дотримання конкретних державних законодавчих актів, інструкцій, норм тощо. Соціальна відповідальність як добровільна реакція на соціальні проблеми суспільства з боку організації.

Переваги і недоліки соціальної відповідальності. Сутність і значення соціальної поведінки. Етична поведінка як сукупність вчинків і дій людей.

Причини неетичної поведінки. Заходи щодо забезпечення етичної поведінки

Національний університет водного господарства та природокористування

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Кількість годин відведених на:		
	лекції	практичні заняття	самостійну роботу
Змістовий модуль 1. Система менеджменту організації			
Тема 1. Сутність і роль управління та менеджменту. Історія розвитку менеджменту	2	2	8
Тема 2. Організації як об'єкти управління	2	1	7
Тема 3. Планування як загальна функція менеджменту	2	2	7
Тема 4. Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту	2	2	7
Тема 5. Мотивування як загальна функція менеджменту	2	2	8
Тема 6. Контролювання і регулювання як загальні функції менеджменту	2	1	7
Змістовий модуль 2. Керівництво як об'єднувальна функція менеджменту			
Тема 7. Управлінські рішення	2	2	8
Тема 8. Інформація і комунікації в менеджменті	2	2	7
Тема 9. Кадровий менеджмент	2	2	8
Тема 10. Керівництво і лідерство	2	2	8
Тема 11. Менеджмент груп і команд	2	2	7
Тема 12. Відповідальність та етика в менеджменті	2	2	7
Всього	24	22	89

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Особливості менеджменту в економічно розвинених країнах: північноамериканська модель менеджменту; західноєвропейська модель менеджменту; японська модель менеджменту. Концептуальні моделі сучасного менеджменту.	2
2	Зовнішнє середовище організації. Оцінка факторів зовнішнього середовища	2
3	Етапи процесу планування: визначення місії та цілей; оцінка сильних і слабких сторін організації; розроблення стратегії. Базові стратегії	2

4	Сутність організаційної структури управління, її роль у досягненні мети. Поняття “схема організаційної структури управління”. Види оргструктур	2
5	Мотиваційні засоби менеджера. Оплата праці: заробітна плата, система винагород і премій. Сучасні системи та форми стимулювання праці. Методи соціального впливу і морального стимулювання	2
6	Класифікація інструментів управлінського контролю. Фінансовий контроль та його основні складові. Сутність та складові операційного контролю. Контроль поведінки працівників	2
7	Процес прийняття рішень. Інтуїтивна та раціональна технології прийняття рішень. Класифікація методів обґрунтування управлінських рішень. Кількісні та якісні методи.	2
8	Міжособові та організаційні комунікації. Усна, письмова та невербальна комунікації, їх форми, переваги та недоліки. Формальні та неформальні організаційні комунікації.	2
9	Підбір персоналу. Розрахунок потреби в персоналі. Оцінка персоналу. Оцінка потенційного працівника. Навчання персоналу.	2
10	Природа лідерства та його складові. Типологія лідерів. Теорії лідерства.	2
11	Переваги і недоліки соціальної відповідальності. Сутність і значення соціальної поведінки. Етична поведінка як сукупність вчинків і дій людей	2
	Разом	22

6. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:
Підготовка до аудиторних занять – 0,5 год/1 год. занять.
Підготовка до контрольних заходів – 6 год. на 1 кредит ЄКТС.
Опрацювання окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях.

Національний університет водного господарства та природокористування

Національний університет водного господарства та природокористування

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Особливості становлення сучасного менеджменту в Україні. Закони та закономірності менеджменту.	8
2.	Класифікація виробничо-господарських організацій. Підприємство - виробничо-правова форма виробничо-господарської організації. Види і статус підприємств в Україні	7
3.	Концепція управління за цілями (концепція МВО): сутність, основні етапи, переваги та недоліки.	7
4.	Причини опору організаційним змінам. Стратегії подолання опору змінам. Вибір тактики проведення організаційних змін.	7
5.	Практична цінність теорій процесу мотивації. Проблеми мотивації в сучасній практиці управління	8
6.	Системи контролювання: внутріфірмове; незалежне; державне регулювання.	7
7.	Людський та організаційний фактори у процесі прийняття рішення. Індивідуальне та групове прийняття рішень (модель Р. Роскіна, модель Врума-Йеттона, модель Врума-Джаго).	8
8.	Види формальних комунікацій: нисхідні, висхідні, горизонтальні. Роль неформальних комунікацій в системі управління. Поняття "комунікаційна мережа". Типи комунікаційних мереж в групах.	7
9.	Концептуальні кадрові документи. Сучасна кадрова політика в Україні.Формування резерву кадрів. Оцінка індивідуального внеску. Атестація кадрів.	8
10.	Сучасні концепції лідерства. Сучасні підходи до лідерства як поєднання традиційних та ситуаційного підходів. Концепція атрибутивного лідерства. Модель харизматичного лідерства. Концепція перетворюючого (трансформуючого) лідерства. Інтерактивні та сервісні керівники. Особливості національних систем керівництва.	8
11	Характеристика груп і команд. Структура обов’язків. Норми поведінки. Згуртованість. Формальне та неформальнелідерство	7
12	Зміст юридичної відповідальності: дотримання конкретних державних законодавчих актів, інструкцій, норм тощо.	7
	Разом	89

Національний університет водного господарства та природокористування

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

В процесі проведення лекційних та практичних занять використовуються такі методи активного навчання:

- тематичні тести;
- розв'язування задач;
- ділові ігри;
- виконання аналітичних завдань.

В ході проведення занять використовуються наступні ТЗН:

- мультимедійні засоби для слайдової презентації (у програмі PowerPoint) лекційного матеріалу;
- друковані роздаткові матеріали.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни, є:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв’язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовністьтощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв’язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено у 100-бальній шкалі.

Критерії оцінювання результатів поточної роботи (завдань, щовиконуються на практичних, результати самостійної роботи студентів) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа:

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, протее містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу передбачається проведення таких видів контролю:

Національний університет водного господарства та природокористування

- поточний контроль здійснюється за допомогою проведення усного та письмового опитування, тестування, виконання контрольних робіт після вивчення змістових модулів
- підсумковий контроль у вигляді екзамену.

Для діагностики якості навчання використовується 100-бальна шкала оцінювання.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та СРС												Екза-мен	Всього
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2							
30						30							
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	40	100

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінказа національною шкалою
90 – 100	відмінно
82 – 89	добре
74 – 81	
64 - 73	задовільно
60 - 63	
35 - 59	незадовільно з можливістю повторного складання
0 - 34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Національний університет водного господарства та природокористування

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. 06-08-08 Окорський, В. П., Мандзюк, О. М. (2013) Методичні рекомендації до виконання курсової роботи на тему „Розробка системи менеджменту в організації” з навчальної дисципліни „Менеджмент” для студентів напрямів підготовки 6.030601 „Менеджмент” і 6.020105 „Документознавство та інформаційна діяльність” денної та заочної форм навчання.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Виноградський М.Д. Менеджмент в організації / М.Д. Виноградський, А.М. Виноградська, О.М. Шканова: навчальний посібник. – 3-е вид., випр. – К. : Кондор, 2004. – 598 с.
2. Дафт Р. Л. Менеджмент / Дафт Р. Л.; [пер. с англ.] – СПб. : Питер, 2000. – 832 с.
3. Діденко В.М. Менеджмент: Підручник. - К.: Кондор, 2008. - 584с.
4. Друкер П.Ф. Энциклопедия менеджмента: пер. с англ. – М.: Издательский дом “Вильямс”, 2004. – 432 с.
5. Кізян С. М. Вступ до фаху. Менеджер і команда: теоретичні та практичні аспекти : навч. посібник / Кізян С. М., Небава М. І., Адлер О. О. – К. : Вид. дім ”Слово”, 2014. – 168 с.
6. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник: підручник. – 2-ге вид., випр., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 464 с.
7. Менеджмент для бакалаврів: підручник: у 2 т. / за ред. О.Ф. Балацького, О.М. Теліженка. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2009.
8. Менеджмент для магістрів: підручник: у 2 т. / за ред. О.Ф. Балацького, О.М. Теліженка. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2011.
9. Менеджмент організацій : підручник / [за заг. ред. Л. І. Федулової]. – К. : Либідь, 2003. – 448 с.
10. Осовська Г.В. Менеджмент організацій / Г.В. Осовська, О.А. Осовський: навч. посіб. – К.: Кондор, 2007. – 676 с.
11. Сухарський В.С. Менеджмент: навч.посібник – Т.: „Астон”, 2004. – 527 с.
12. Хміль Ф.І. Практикум з менеджменту організацій : навч. посібник. – Львів: Магнолія плюс, 2004. – 333 с.
13. Шегда А.В. Менеджмент : підручник. – К.: Знання, 2004. – 687 с.

Допоміжна

1. Адизес И. К. Стили менеджмента – эффективные и неэффективные / Адизес И. К. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2009. – 199 с.
2. Власова О. І. Соціальна психологія організацій та управління : підручник / О. І. Власова, Ю. В. Никоненко. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 398 с.
3. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень: Підручник. - К: Кондор, 2009. - 187с.
4. Герчанівська П. Е. Культура управління : навч. посібник / Герчанівська П. Е. – К. : ІВЦ Видавництво ”Політехніка”, 2005. – 152 с.
5. Друкер П.Ф. Практика менеджмента: Пер. с англ.: Уч. по-соб. М: Изд. дом "Вильяме", 2000. - 272с.

6. Конфліктологія : підручник / [за ред. Г. В. Гребенькова]. – Львів : Магнолія 2006, 2011. – 229 с.
7. Кривов'язок І.В. Антикризове управління підприємством: Навч. посіб. - К.: Кондор, 2008. - 266с.
8. Менеджмент персоналу: Навч. посіб. Вид. 2-ге, без змін І В.М. Данюк, В.М. Петюх, СО. Цимбалюк та ін.; За заг. ред. В.М. Да-нюка, В.М. Петюха. - К.: КНЕУ, 2006. - 398с.
9. Осовська Г. В. Комунікації в менеджменті : курс лекцій / Осовська Г. В. – К. : ”Кондор”, 2003. – 218 с.
10. Слободянюк А. В. Психологія управління та конфліктологія : навч. посібник / А. В. Слободянюк, Н. О. Андрущенко. – Вінниця : ВНТУ, 2010. – 120 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Законодавство України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rada.kiev.ua/
2. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/
3. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.libr.rv.ua/
4. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka http://nuwm.edu.ua/MySql/page_lib.php

Національний університет водного господарства та природокористування